

Dr hab. n. med. Marek Bębenek
53-413 Wrocław, Pl. Hirszfelda 12
I Oddział Chirurgii Onkologicznej
Tel: 71-3689301; Fax: 71-3689309

Wrocław, dnia 2014-10-05

Ocena rozprawy doktorskiej

lek. Ali Akbar Hedayati pt. *„Analiza wyników operacyjnego leczenia raka odbytnicy z uwzględnieniem czynnika czasu w okresie przedoperacyjnym.”*

Promotor: Prof. dr hab. n. med. Andrzej Lewandowski

Rak jelita grubego należy do najczęstszych nowotworów złośliwych rozpoznawanych w krajach rozwiniętych, w tym w Polsce. Rosnąca zapadalność tego nowotworu sprawia, że już teraz stanowi on nie tylko ważki problem terapeutyczny, lecz również społeczny. Wyniki leczenia tego nowotworu w Polsce nie są zadowalające, pomimo znacznego postępu w diagnostyce, technikach chirurgicznych oraz radio i chemioterapii.

Odpowiednio wczesne wykrycie raka odbytnicy jest jednym z czynników determinujących powodzenie w leczeniu. W praktyce wczesna diagnostyka napotyka na wiele trudności, związanych przede wszystkim ze skąpoobjawowym charakterem tego nowotworu.

Krwawienie z odbytnicy i brak zwyczaju badania chorego per rectum oraz zalecania badań

endoskopowych przez lekarzy pierwszego kontaktu często powodują opóźnienie rozpoznania raka od kilku do kilkunastu miesięcy.

Recenzowana rozprawa doktorska jest próbą odpowiedzi na pytania dotyczące wpływu czasu rozpoznania na resekcyjność raka odbytnicy i odległe wyniki leczenia. Doktorant przeprowadza również analizę przyczyn opóźnień w leczeniu specjalistycznym opierając się na materiale własnym.

Doktorant przeprowadził retrospektywną analizę 240 historii chorób osób na raka odbytnicy, leczonych w latach 1997-2006 w Oddziale Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej Szpitala Wojewódzkiego w Zielonej Górze.

Pierwszy rozdział rozprawy stanowi rozbudowany wstęp identyfikujący skalę problemu raka okrężnicy i odbytnicy: epidemiologię, etiologię tego nowotworu i czynniki ryzyka rozwoju raka. Następnie po dokładnym omówieniu anatomii odbytnicy opisuje obraz kliniczny raka tego narządu, jego klasyfikację, schemat postępowania diagnostycznego i terapeutycznego z uwzględnieniem leczenia chirurgicznego oraz radio i chemioterapii.

Szkoda, że w pracy Doktorant poświęcił zbyt mało uwagi współczesnemu standardowi leczenia neoadjuwantowego, polegającego na krótkiej radioterapii przedoperacyjnej w II i III stopniu zaawansowania klinicznego a w guzach nieruchomych, w których resekcja R0 nie jest pierwotnie możliwa, długiej radio-chemioterapii.

W rozdziale drugim Doktorant omówił dane demograficzne regionu lubuskiego ze szczególnym uwzględnieniem liczby zachorowań i zgonów na raka odbytnicy opierając się na danych Lubuskiego Rejestru Nowotworów.

Bezpośrednio po prezentacji powyższych zagadnień, Doktorant przedstawia w sposób syntetyczny cel rozprawy, który obejmuje 3 punkty:

1. Wpływ czynnika czasu na wyniki operacyjnego leczenia raka odbytnicy;
2. Ocena operacyjności nowotworu w zależności od czasu trwania choroby;
3. Analiza przyczyn opóźnień w leczeniu specjalistycznym.

Przedmiotem kolejnych rozdziałów recenzowanej rozprawy doktorskiej jest omówienie założeń pracy i oraz zastosowanej metodyki.

Doktorant podzielił chorych na dwie grupy – liczniejszą, liczącą 221 osób u których badanie oparto jedynie na dokumentacji i 29 osobową grupę, która odpowiedziała na ankietę i z którą przeprowadzono rozmowę dotyczącą czasu trwania objawów, czasu od zgłoszenia się do lekarza i postawienia diagnozy oraz czasu od zdiagnozowania do podjęcia leczenia.

Szkoda, że grupa badana bezpośrednio stanowiła zaledwie 12% wszystkich włączonych chorych.

Jednak uzyskane w tej grupie chorych informacje są niezwykle ciekawe – czas od wystąpienia objawów do zgłoszenia się do lekarza wynosił średnio od 6 do 9 miesięcy, a średni czas diagnozowania 3-4 miesięcy.

Doktorant przedstawił wyniki w sposób przejrzysty i klarowny, co bardzo ułatwiało percepcję przedstawionych danych.

Analiza statystyczna przeprowadzona została poprawnie i nie budzi zastrzeżeń.

W rozdziale *Omówienie*, Doktorant konfrontuje uzyskane przez siebie wyniki z aktualnym stanem wiedzy w przedmiotowym zakresie. Rozdział ten napisany jest logicznie i poprawnie. Po ogólnym omówieniu czynników epidemiologicznych i porównaniu ich z

materiałem własnym, doktorant wyróżnił dwie przyczyny opóźnienia leczenia raka odbytnicy. Pierwszą zależną od chorego i drugą, zależną od personelu medycznego.

Podsumowaniem wyników badania są trzy bardzo ważne i prawidłowo sformułowane

Wnioski:

1. Średni czas trwania objawów choroby występujący u chorych niezależnie od płci i wieku trwał ok. 8 miesięcy i był dłuższy niż podawany w piśmiennictwie.

2. Nie stwierdzono bezpośredniego wpływu czynnika czasu na operacyjność guza i wykonanie zabiegu z założenia radykalnego.

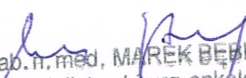
3. Najczęstszą przyczyną opóźnień w leczeniu raka odbytnicy w badanej populacji były następujące czynniki: brak świadomości, brak wiedzy, lekceważenie objawów przez chorych oraz próby leczenia objawów bez diagnostyki, przeprowadzonej przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.

Przygotowując rozprawę, lek. Ali Akbar Hedayati posiłkował się 107 pozycjami piśmiennictwa, w sporej części anglojęzycznych. Większość cytowanych publikacji stanowią oryginalne prace naukowe, a ich dobór stanowi cenny zbiór dla zainteresowanych podobną tematyką. Omawiając rozprawę doktorską lek. Ali Akbar Hedayati, należy również zwrócić uwagę na poprawne zredagowanie pracy i prawidłową polszczyznę. Czytając pracę nie zauważyłem większych błędów językowych i interpuncyjnych. Nie do końca dobrym pomysłem wydaje się umieszczanie streszczenia na końcu rozprawy, a nie na jej początku. Zdaję sobie jednak sprawę, że ta ostatnia uwaga jest mało istotna, ponieważ brak jest jednolitych wytycznych redakcyjnych odnośnie rozpraw doktorskich przygotowywanych we wrocławskim Uniwersytecie Medycznym.

Wskazane przeze mnie niedociągnięcia nie umniejszają wysokiej wartości rozprawy doktorskiej lek. Ali Akbar Hedayati.

Wobec braku istotnych zastrzeżeń wymienionych w niniejszej recenzji i dużej wartości poznawczej, oceniam wysoko rozprawę doktorską lek. Ali Akbar Hedayati i wnioskuję do Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego Kształcenia Podyplomowego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. n. med. Marek Bębenek

dr hab. n. med, MAREK BĘBENEK
Specjalista chirurg-onkolog
50-442 Wrocław, ul. T. Kościuszki 109a/1U
3289357